

Opprørsbekjempning i Dhofar

- et eksempel på Galulas teori?

Kadett Tomaz Damstuen

KRIGSSKOLEN

Bachelor i militære studier; ledelse og landmakt

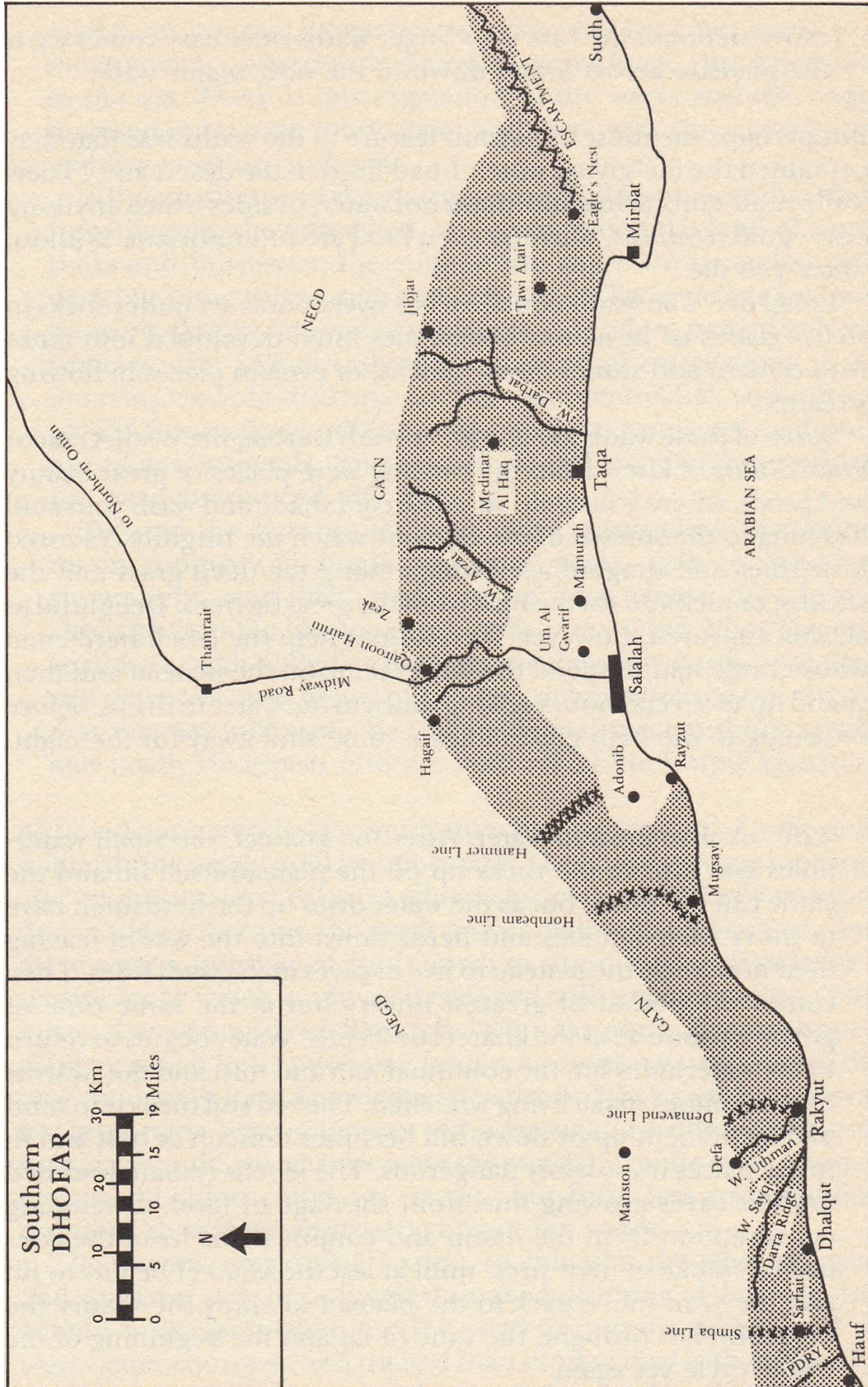
Krigsskolen

Høst 2011

Innholdsfortegnelse

KARTILLUSTRASJON	3
1. INNLEDNING	4
1.1 PROBLEMSTILLING	5
1.2 AVGRENSNINGER	5
2. METODE	6
2.1 VALG AV CASE	6
2.2 METODEBESKRIVELSE OG METODEKRITIKK.....	7
2.3 KILDEUTVALG OG KILDEKRITIKK	8
3. TEORI	10
4. DRØFTING.....	17
4.1 BAKGRUNN OG HENDELSESFORLØP	17
4.2 PRØVING AV GALULAS TEORI OPP MOT OPPRØRSBEKJEMPNINGEN I DHOFAR	19
4.2.1 <i>Militære styrker</i>	19
4.2.2 <i>Ledelse, målsettinger og operasjonslinjer</i>	23
4.2.3 <i>Innsatsområde</i>	28
4.2.4 <i>Sak</i>	30
5. KONKLUSJON	32
KILDELISTE	34

Kartillustrasjon

1. Innledning

Som yrkesoffiser i Forsvaret har jeg i denne studien lyst til å rette søkelyset mot opprør og opprørsbekjempning. Majoriteten av konfliktene de siste 200 år har falt inn under kategorien intrastatlige konflikter. Fra 1816 og frem til 2007 var brorparten av konfliktene borgerkriger eller opprør, mens et mindretall var av konvensjonell karakter mellom stater (Correlates of War 2011). David Kilcullen sier i sin bok *Counterinsurgency* følgende: ”Insurgency is the most widespread form of warfare today” (Kilcullen 2010:ix).

Opprør og opprørsbekjempning er altså ikke noe nytt fenomen. Teorier om moderne revolusjonær geriljakrigføring har eksistert siden slutten av 1700-tallet eller begynnelsen av 1800-tallet (Beckett & Pimlott 1985:1). På slutten av 1800-tallet ble røttene til teorier om moderne opprørsbekjempning etablert: ”The conduct of small wars is in fact in certain respects an art by itself (...)” (Callwell 1996:23). I løpet av 1900-tallet dukket Maos teori om revolusjonær krig opp. Motsatsene til denne dukket opp som svar på kommunistisk opprør, og militærteoretikerne la stor vekt på Maos teori om opprør i utarbeidelsen av teorier om opprørsbekjempning.

På 1950- og 60-tallet, med blant annet krisene i Indokina, Hellas, Malaya, Algerie, Kenya og Vietnam, var fokuset rettet mot opprørsbekjempning, og det er disse konfliktene noen av de mest anerkjente militærteoretikerne som Kitson, Paget, Galula og Thompson bygger sin teori rundt. I perioden frem til 2000-tallet har ideene rundt opprørsbekjempning ligget brakk og det er i senere tid, i forbindelse med konfliktene i Irak og Afghanistan, at fokuset på temaet opprør og opprørsbekjempning igjen har fått en oppsving (Marshall 2010:233).

Ved å se på dagens situasjon og NATOs deltagelse i Afghanistan, ISAF, kan vi se at denne følger og gjennomfører en strategi om befolknings-sentrisk opprørsbekjempning (NATO). Befolknings-sentrisk opprørsbekjempning er ett av flere valg, det finnes andre måter å bekjempe opprør på, og David Kilcullen beskriver to retninger innenfor klassisk opprørsbekjempning, befolknings-sentrisk og fiendeorientert (Kilcullen, 2007). ISAFs strategi baserer seg videre på den amerikanske doktrinen for opprørsbekjempning, FM 3-24, som i stor grad er basert på ideen om at befolkningen er målet og dermed betegnes som befolknings-sentrisk (FM 3-24 2006:1-28). Denne doktrinen er sterkt preget av spesielt to

forfattere som er anerkjente teoretikere innen opprør og opprørsbekjempning, franske David Galula og britiske Sir Robert Thompson (FM 3-24 2006:viii).

Galula og Thompson bygde sine teorier om opprør og opprørsbekjempning på bakgrunn av kolonikriger som franskmennene og britene kjempet med varierende utfall (Galula 2006a:ix; Beckett & Pimlott 1985:6).

Alle konflikter er unike i sin karakter og har forskjellige mål, midler og metoder (Peterson 2007:27). Kolonikrigene var unike med sitt ønske om frigjøring fra kolonimakten (Hoffman 2007:71). De revolusjonære krigene var unike ved at opprøreren søkte å kaste et eksisterende regime og innføre et kommunistisk regime (Peterson 2007:27).

Ut fra dette kan man spørre seg hvorvidt kolonikrigenes teorier er anvendbare i konflikter som ikke er kolonikriger. I og med at Galulas teori er sterkt relatert til dagens doktrine finner jeg det interessant å se om det kan identifiseres fellestrekk mellom hans teori og opprøret i Dhofar, Oman.

1.1 Problemstilling

I hvilken grad kan man identifisere Galulas teori for opprørsbekjempning i Dhofar, Oman i perioden 1970-76?

1.2 Avgrensninger

Galulas teori beskriver to tilnæringer for en opprører; en kommunistisk og en nasjonalistisk (Galula 2006a:29-30). I denne oppgaven velger jeg å fokusere på den kommunistiske tilnærmingen fordi opprøret i Dhofar i perioden 1970-76 var et kommunistisk opprør (Jeapes 1980:25).

2. Metode

Jeg vil i dette kapittelet argumentere for mitt valg av case, beskrive hvordan jeg vil gå frem for å angripe problemstillingen og rette et kritisk blikk mot denne metoden og mot min bruk av kilder.

2.1 Valg av case

I denne delen av metodekapittelet ønsker jeg å forklare hvorfor jeg velger å se på Galula og Dhofar, slik at leseren bedre kan forstå mitt rasjonale og sammenhengen rundt mine valg.

Galulas teorier om opprør og opprørsbekjempning står sentralt i dagens doktriner som brukes av NATO og ISAF, og det er interessant å se om hans tanker og ideer om opprør og opprørsbekjempning i kolonikrigenes æra er anvendbare i andre typer konflikter enn kolonikriger.

Til tross for at FM 3-24 refererer både til Galula og Thompson, har jeg i denne studien valgt kun å forholde meg til Galulas teori fordi Thompson ikke er nevnt i kildehenvisningene til FM 3-24.2 *TACTICS IN COUNTERINSURGENCY* (FM 3-24.2 2009), i motsetning til Galula.

Hensikten med å studere opprørsbekjempningen i nettopp Dhofar er flere; for det første har Oman en rekke likheter med for eksempel Afghanistan hvor NATO bekjemper et opprør i dag. Oman og Afghanistan er begge muslimske land og de er preget av stammekultur. Opprøret søker begge steder å svekke både myndigheter og vestlige styrkers innflytelse og tilstedeværelse. Opprørsbekjempningen i Dhofar var britiskstøttet, på lik linje med Afghanistan som støttes av mange vestlige land, og på denne måten kan vi si at både Oman og Afghanistan er ”Host Nation” (HN), eller vertnasjon.

For det andre var opprøret i Dhofar, Oman et kommunistisk opprør mot landets myndigheter og støttespillere, og således ingen kolonikrig (Mockaitis 1995:72; Ladwig 2008:62) . Den ble ført av myndighetene i Oman med god hjelp fra britene (Mockaitis 1995:72; Ladwig

2008:62). Konflikten blir betraktet som en "model campaign" (Jeapes 1980:11; Beckett & Pimlott 1985:43; Mockaitis 1995:88), noe som alene gjør den interessant å studere.

Når det gjelder valg av konkret tidsperiode, så er det i perioden 1970 til 1976 at opprørsbekjempningen i Dhofar blomstret. Maktskiftet i Oman juli 1970 var en forutsetning for dette (Mockaitis 1995:74). Til tross for at det pågikk kamper og sporadiske trefninger frem til 1980 (Peterson 2007), var det i desember 1975 at sultanen offentliggjorde seieren (Peterson 2007:377).

2.2 Metodebeskrivelse og metodekritikk

Hvordan en oppgave bør angripes er avhengig av type oppgave og hva man leter etter. I denne delen av kapittelet vil jeg forklare fremgangsmåten, som vil gjøre det lettere å forstå og følge studien. I tillegg vil jeg bevisstgjøre leseren om svakheter ved valgt metode.

For å besvare problemstillingen kreves det at jeg går i dybden på den utvalgte konflikten, og dermed faller den naturlig innunder kvalitativ metode (Johannesen et al, 2010:31-32). Jeg vil se på generelle prinsipper for opprørsbekjempning opp mot en konkret konflikt og oppgaven har dermed en deduktiv tilnærming (Johannesen et al, 2010:394).

Jeg vil gjennomføre denne oppgaven som et dokumentstudium hvor jeg vil innhente anerkjent litteratur om temaet, og analysere kildematerialet slik at jeg får bred innsikt i emnet.

Jeg vil analysere hvordan Galulas taktiske prinsipper henger sammen med hans overordnede teori om opprør og opprørsbekjempning. Ut fra overordnede teorier vil jeg forsøke å identifisere nøkkelfaktorer i Galulas teori. I drøftingskapittelet vil jeg se om det er mulig å identifisere disse nøkkelfaktorene i opprørsbekjempningen i Dhofar.

Analyse og tolkning av andre menneskers teorier og meninger er et sentralt aspekt innen hermeneutisk tilnærming (Glerup 2004:93). En svakhet ved denne metoden er at mennesker fortolker fenomener ut fra sin egen forforståelse, og det er dermed viktig at historien forstås i den konteksten hvor den oppstår og er skrevet i (Rønnfeldt 2005:38).

En annen svakhet ved dokumentstudier er at man ikke kan sette seg inn i tankene til kilden. Ettersom Galula ikke lever lenger, samt at det er såpass lenge siden konflikten utspant seg, vil tilgangen til informanter være svært begrenset. I denne oppgaven vil jeg forholde meg til det som står skrevet i tekster og jeg må dermed forstå den historiske konteksten de er skrevet i.

Direkte sitater og sentrale begreper fra kilder er i sin originale form og har ikke blitt oversatt i fare for å forringe presisjon og mening i budskapet.

2.3 Kildeutvalg og kildekritikk

I et dokumentstudium er kildeutvalget avgjørende fordi det er tekst man baserer seg på. Formålet med denne delen er å redegjøre for hovedverkene som brukes, samt gi leseren et innblikk i hvilke begrensinger som ligger i kildene.

Teoriene om opprør og opprørsbekjempning vil jeg samle og analysere ut fra Galulas *Counterinsurgency Warfare: Theory and Practice*. Denne vil gi meg god forståelse for hvordan opprør og opprørsbekjempning henger sammen med hans praktiske erfaringer i Algerie, hvor jeg støtter meg på Galulas *Pacification in Algeria*.

Den mest sentrale primærkilden i denne studien er David Galula. Han var en fransk offiser som tjenestegjorde for den franske hæren blant annet i irregulære kriger i Kina, Hellas, Indokina og Algerie. Senere studerte han i USA (Galula 2006a:vii). Mye av hans erfaring baserte seg altså på kolonikriger og deres særegenheter, noe som det ofte blir stilt kritiske spørsmål til (Hoffman 2007:71). Opprørsbekjempningen i Algerie ledet til tap og omfattende endringer i det politiske Frankrike. Dermed kan det stilles spørsmål om Galulas suksess i sitt kompaniansvarsområde kan rettferdiggjøres som en suksessoppskrift da strategien på politisk nivå i Frankrike uteble eller var i alle fall manglende (Porch 2008:91). I følge Alex Marshall (2010:233) hevder Mockaitis følgende: "(...) there being a 'right' and a 'wrong' way to conduct counterinsurgency, with British efforts in general often being praised, while Russian and French efforts have traditionally been subjected to greater criticism". På den andre siden hevder Thomas Ricks samtidig at Galula av mange blir sett på som den nye Clausewitz innen opprørsbekjempning (Ricks i Hoffman 2007:71).

For å bli kjent med opprørsbekjempningen i Dhofar i den aktuelle tidsperioden vil jeg i all hovedsak basere meg på anerkjente sekundærkilder som Peterson, Beckett, Pimlott, Mockaitis. Disse betrakter jeg som andrehåndskilder som vil gi meg et godt innblikk i hvordan opprørsbekjempningen i Dhofar ble gjennomført fra myndighetenes side. I tillegg vil Jeapes og Gardiner sine beretninger fra henholdsvis Special Air Services (SAS) og Northern Frontier Regiment (NFR) være både primær- og sekundærkilder. Jeapes vil gi meg en beskrivelse fra SAS sitt ståsted og deres rolle, mens Gardiner vil gi meg en beskrivelse sett fra Omans konvensjonelle hær.

Tony Jeapes og Ian Gardiner vil fungere både som primær- og sekundærkilder. Begge to var britiske offiserer som jobbet henholdsvis i SAS og NFR (Sultan's Armed Forces) og en må ta høyde for at deres syn er sterkt påvirket av avdelingene de tilhørte. Begge er anerkjente forfattere og Jeapes faller inn under kategorien "the classics" i kildelista til FM 3-24.

Felles for alle kildene er at de er basert på en opprørsbekjempers synspunkt, og man får dermed ikke belyst tanker og ideer fra opprørers side. Kildene er dessuten vestlige og i liten grad lokale, men på den annen side er de alle anerkjente eksperter innenfor sitt fagfelt og har blant annet blitt referert til i dokumenter som omhandler temaet. Mengden med sekundærkilder vil også være med på å øke troverdigheten til studien.

3. Teori

I dette kapittelet vil jeg redegjøre for Galulas teori om opprør og opprørsbekjempning. Jeg vil videre forklare sammenhengen mellom hans overordnede teorier og stegene han foreslår som en prosedyre for opprørsbekjempning på taktisk nivå. Ut fra dette vil jeg utlede nøkkelfaktorer som jeg i kapittel fire vil bruke til å vurdere i hvilken grad hans prinsipper kan identifiseres i Dhofar.

Galula definerer et opprør som: "a protracted struggle conducted methodically, step-by-step, in order to attain specific intermediate objectives leading finally to the overthrow of the existing order" (Galula 2006a:2). Ved å analysere Galulas forståelse av opprør i henhold til mål, middel og metode-tilnærming¹, kommer mål og metode relativt klart til uttrykk: målet for et opprør vil være å fjerne eksisterende myndigheter, og metoden er å følge visse steg. Middelet derimot, fremstår ikke like klart. Dette skal jeg forsøke å analysere meg frem til over de neste to avsnittene.

Metoden som Galula legger til grunn for et opprør, beskrives som et femtrinns mønster. Denne har sine røtter fra Maos teori (Galula 2006a:30). Det første steget dreier seg om etablering av et politisk parti, selve grunnstammen i opprøret, noe som er en tidkrevende prosess. Det tok fem år fra de første tolv kinesiske medlemmene i kommunistpartiet til de første 1000 medlemmene var registrert (Galula 2006a:31). Det andre steget handler om å samle så mange tilhengere som mulig (Galula 2006a:31). Denne fasen vil være preget av infiltrasjon, propaganda og agitasjon, hemmelige operasjoner blir gjennomført både mot myndigheter og massene (Galula 2006a:32). Mens opprøreren nå nærmer seg neste steg blir det viktig å velge startpunkt for initielle militære operasjoner, hvor han er avhengig av at befolkningen støtter hans sak. Dermed blir befolkningen en avgjørende faktor for opprøreren (Galula 2006a:32). Det tredje steget innebærer geriljakrig og det viktigste innledningsvis er overlevelse. En forutsetning for dette er baser som de kan jobbe ut i fra (Galula 2006a:33). Opprøreren er avhengig av støtte og deltagelse fra befolkningen, og vil derfor jobbe for å påvirke dem, både gjennom sin politiske organisasjon som har infiltrert og bor blant

¹ Mål-, middel- og metodetilnærming, se Clausewitz (1989:142).

befolkningen, og med opprørers geriljastyrker som eliminerer åpne trusler, skremmer potensielle fiender og satser på å vinne lojaliteten til den aktive delen av befolkningen som støtter opprøreren (Galula 2006a:34). Resten av befolkningen samles eventuelt med makt. Det fjerde steget innebærer opprettelsen av en militær styrke for konvensjonell krigføring i den hensikt å møte opprørsbekjemperen på deres egne premisser, og til slutt kunne slå motstanderens styrke (Galula 2006a:36). I dette steget er det viktig at opprøreren kontrollerer sikre baseområder og utvider sine områder, samt har tilgang til våpen enten konfiskert fra myndighetene eller i form av forsyninger utenfra (Galula 2006a:36-37). Det femte og siste steget er tilintetgjørelse av opprørsbekjemperens styrker (Galula 2006a:37).

Ut fra disse stegene kan man identifisere noen forutsetninger for opprør. Opprøreren må ha støtte fra befolkningen fordi: (1) Opprøreren er svak og liten og er avhengig av å ekspandere sin bevegelse for å komme seg videre (Galula 2006a:3-4). (2) Opprøreren er avhengig av sikre områder å jobbe ut fra, og uten befolkningens støtte vil han ikke ha et sikkert område å operere fra (Galula 2006a:33). (3) Opprøreren er avhengig av økonomisk støtte og vekst for å kunne vokse og denne må i stor grad komme fra befolkningen. (4) Opprøreren har innledningsvis ikke midler til å slå fienden og må dermed få tak i midler. Denne argumentasjonen tvinger ham til å bringe kampen over til en annen slagmark, som representeres av befolkningen, hvor han har bedre muligheter (Galula 2006a:4).

Dermed kan man hevde at middelet til opprøreren er befolkningen. Men hvordan kan opprøreren i det hele tatt få tilgang til folket for å kunne vinne deres overbevisning? I og med at en av forutsetningene for å lykkes er å utvide, vil det være naturlig å søke tilslutning hos befolkningen, og dette er en kamp av politisk karakter (Galula 2006a:5). For å få til dette må opprøreren ha en sak som helst utkonkurrerer myndighetenes sak (Galula 2006a:12). Men dette er altså verdiløst dersom opprøreren ikke har tilgang til befolkningen. Tilgang på befolkningen tilegner han seg i det andre steget, hvor han infiltrerer befolkningen og iverksetter sin propaganda (Galula 2006a:32). Ved å infiltrere og nøytralisere politiet, som er myndighetenes forlengede arm ut til folket og som kontrollerer befolkningen, vil opprøreren skape en forutsetning for å kontrollere befolkningen (Galula 2006a:20). Propaganda er opprørers våpen, han kan lyve, overdrive og jukse og trenger ikke bevise noen ting, i motsetning til myndighetene som må vise til og holde hva de lover (Galula 2006a:9). Videre baserer opprøreren seg på den aktive minoriteten blant befolkningen for å få med seg dem som sitter på gjerdet (Galula 2006a:34).

Dermed kan Galulas teori så langt oppsummeres med at befolkningen er middelet som opprøreren er nødt til å ha tilgjengelig for å kunne gjøre fremgang. Befolkningen vinnes ved å vinne lojaliteten hos den aktive minoriteten, mens de nøytrale må overtales med makt om nødvendig. Fiendene blir eliminert og potensielle trusler blir truet. Dette skal vi ta med oss videre når vi nå skal se nærmere på opprørsbekjemperen.

I opprørers kamp om makten er befolkningen avgjørende, enten i form av folkets overbevisning (frivillig) eller kontroll over befolkningen (tvang/trusler), og opprøret blir dermed en kamp om befolkningen (Galula 2006a:4). I og med at opprørsbekjempning er en motreaksjon på opprøret, vil utfordringen ligge i sympatien hos befolkningen, og dermed vil kjernen i opprørsbekjempningen være å vinne befolkningen (Galula 2006a:52). Et argument for dette er den informasjonen folket besitter som vil være helt avgjørende for en opprørsbekjemper å få tak i slik at myndighetene kan identifisere opprørers skjulte organisasjon (Galula 2006a:84). Dette er et politisk problem primært og befolkningen kan ikke vinnes med militære midler alene. Det er myndighetenes posisjon som står på spill, og det å beskytte denne er et politisk ansvar hvor militære operasjoner hovedsakelig har til funksjon å tilrettelegge for politiske handlinger (Galula 2006a:62-63). Galula stiliserer dette forholdet ved å si at opprørsbekjempning vil derfor hovedsakelig være 80% av politisk og 20% av militær art (Galula 2006a:63). I en slik situasjon vil befolkningen være tredelt: 10% vil støtte myndighetene, 80% vil være nøytrale, mens de siste 10% vil støtte opprørerne, utfordringen her vil være å finne de 10% som støtter myndighetene (Galula 2006a:53).

Ut fra sin forståelse av hva opprør og opprørsbekjempning dreier seg om, forklarer Galula hvordan en opprørsbekjemper kan anvende dette i praksis. Galula kaller dette overgangen fra strategi til taktikk, og faktorene han redegjør for kan identifiseres som fire nøkkelfaktorer:

1. Opprørsbekjempning krever omfattende reformer for de militære styrker (Galula 2006a:66). Militærstyrkenes reform har to aspekter; strukturelt og psykologisk. Strukturelt må militærstyrkene fokusere parallelt på konvensjonelt infanteri på den ene siden og sivile oppgaver på den andre (Galula 2006a:66). Dette mener Galula er en forutsetning fordi det kreves av militæret at de, som regel alltid innledningsvis, både skal bekjempe opprørere og beskytte sivilbefolkningen, herunder håndheve lov og orden (Galula 2006a:62). Dette fordi statens administrasjon ikke har kapasitet til å

håndheve sine oppgaver utenom fredstid, derfor bør man i hvert fall innledningsvis gi politi-, politiske og andre oppgaver til militæret (Galula 2006a:62). Han argumenterer videre for en inndeling i mobile styrker som skal operere mer eller mindre konvensjonelt, og statiske styrker som skal være hos befolkningen i den hensikt å beskytte dem og supplere den politiske innsatsen (Galula 2006a:65-66). Innenfor det psykologiske aspektet mener Galula at militærstyrker skal endre fokuset fra den konvensjonelle tankegangen som bærer bruk av vold for å nøytralisere fienden, til streben etter minimum bruk av makt (Galula 2006a:66-67). Han forklarer at man ikke vinner befolkningens hjerter ved å yte vold, og det er en forutsetning at personell, og spesielt offiserer med lederansvar, har forståelse for målsettingen med opprørsbekjempningens operasjoner, som er å vinne befolkningen (Galula 2006a:67). Det er viktigst at de styrkene som jobber med befolkningen er dette fokuset bevisst, og de som ikke passer til denne type oppgaver har plass i de konvensjonelle styrkene (Galula 2006a:67).

2. Opprørsbekjemperen må ha en enhetlig ledelse (Galula 2006a:61). I dette ligger det hovedsakelig at alle operasjonslinjer skal lede til én omforent ønsket slutttilstand, og implisitt at dette krever en grundig koordinering av militær og sivil innsats (Galula 2006a:63-64). Galula beskriver tre operasjonslinjer. Militære operasjoner vil i all hovedsak gå med til å kaste geriljastyrker og beskytte befolkningen (Galula 2006a:61). Parallelt har politi- og rettsvesen som oppgaver blant annet å identifisere, arrestere og avhøre mistenkte opprørere, dømme dem og eventuelt rehabilitere de som kan overtale (Galula 2006a:61). Til slutt trekker Galula frem politiske operasjoner (Galula 2006a:61) som innebærer kontakt med befolkningen, pålegge restriksjoner og følge disse opp, organisere lokale valg, teste nye ledere og organisere dem i et parti, og gjennomføre nødvendige tiltak for å vinne befolkningen. Det er helt avgjørende at disse tre trekker i samme retning; dersom én uteblir, blir utfallet lik null (Galula 2006a:61). Her kan man også se at hovedoppgavene ikke er av militær karakter, hvilket gjenspeiler at "a revolutionary war is 20 per cent military action and 80 per cent political" (Galula 2006a:63).
3. Opprørsbekjemperen må velge innsatsområde. Dette betyr at han må legge en plan for hvor han skal fokusere og sentrere innsatsen, og i hvilken rekkefølge. Galula

presenterer hovedsakelig to metoder; enten å ta for seg områder der opprøreren står sterkt først, og deretter ta områder der han står svakere, eller motsatt (Galula 2006a:67-68). Avgjørende faktorer her er blant annet lende og befolkningstetthet. Galula sier at opprøreren favoriserer terreng og lende som normalt begrenser opprørsbekjemperen, og man må stille seg spørsmålet om lendet kan isoleres ved utnyttelse av naturlige hindre og/eller kunstige hindre (Galula 2006a:69-70). Når det gjelder befolkningstetthet er spørsmål rundt størrelse og lokalisering vesentlige (Galula 2006a:70).

4. Som et motsvar til opprørers sak, må opprørsbekjemperen presentere reformer som kan utkonkurrere opprørers fanesaker (Galula 2006a:71). Det er avgjørende at disse reformene er kvalitetssikret i befolkningen, altså at de er i samsvar med det befolkningen faktisk ønsker, samt at de offentliggjøres (propaganda) og settes ut i livet på riktige tidspunkter i forhold til den helhetlige opprørsbekjempningsplanen (Galula 2006a:72). Galula legger vekt på at opprøreren har monopol på en dynamisk sak, og betegner tilfeller hvor: 1) opprøreren ikke har noe klar sak, men kun utnytter myndighetenes svakheter, og 2) opprøreren har en sak som myndighetene kan innfri uten å svekke sin makt, som videre kan løses ved å meddele reformer, samt å bevise dette i handling (Galula 2006a:71).

Galula mener at militære midler kun kan legge til rette for de politiske midlene (Galula 2006a:63), og dette betyr at faktorenes orden ikke er likegyldig for Galula når han ser mer detaljert på hvordan man som opprørsbekjemper kan vinne befolkningen. Ved å ta for seg prinsippet om at militære midler legger til rette for politiske midler, kan det utledes at opprørsbekjemperen først må rydde sitt ansvarsområde for opprørere, og dermed skaffe seg handlingsrom og fotfeste. Dette er en forutsetning for å oppnå kontakt med, isolere og beskytte befolkningen². På denne måten kan opprørsbekjemperen skaffe seg informasjon fra den aktive minoriteten (10%), og ut fra dette identifisere den politiske organisasjonen hos opprøreren. Når dette er gjort kan han nøytralisere denne ved å skaffe seg lojaliteten til den

² What is to be done here is not to "chat" idly with the population or to distribute candies to the kids. The goal is to impose firmly our will on the people (...) cut them off from the rebels; and finally to obtain a modicum of intelligence (...) (Galula 2006b:285).

nøytrale majoriteten (80%) av befolkningen (Galula 2006a:52-53). Når han har kommet så langt, må opprørsbekjemperen evaluere og teste resultatene han har oppnådd før han kan utvide handlingsrommet fra lokalt via regionalt til nasjonalt nivå. Tilslutt må han sikre og kontrollere siste rester av opprøret.

Basert på idéen om at kampen om befolkningen er kjernen i opprørsbekjempning lister dermed Galula åtte steg i det han anbefaler som fremgangsmåte for opprørsbekjempende operasjoner.

In a selected area:

1. Concentrate enough armed forces to destroy or to expel the main body of armed insurgents.
2. Detach for the area sufficient troops to oppose an insurgent's comeback in strength, install these troops in the hamlets, villages and towns where the population lives.
3. Establish contact with the population, control its movements in order to cut off its links with the guerrillas.
4. Destroy the local insurgent political organizations.
5. Set up, by means of elections, new provisional local authorities.
6. Test these authorities by assigning them various concrete tasks. Replace the soft and incompetents, give full support to the active leaders. Organize self-defence units.
7. Group and educate the leaders in a national political movement.
8. Win over or suppress the last insurgent remnants. (Galula 2006a:55-56)

Galula (2006a:56) sier at disse kan virke fornuftige i teorien, men kan samtidig være farlige å anvende kun som en sjekklister. Han sier videre at det ikke nødvendigvis er behov for å gjennomføre alle stegene, det er avhengig av hvor langt i prosessen opprørerne har kommet og hvor stor innflytelse de har i det aktuelle området. Nettopp derfor er det vanskelig å bruke disse åtte stegene som kriterier for å identifisere Galulas teori i en konflikt, men de er tatt med for å synliggjøre sammenhengen mellom Galulas teori om opprør og

opprørsbekjempning, og konkrete tiltak han anbefaler på taktisk nivå. I min drøfting vil jeg hovedsaklig bruke de fire nøkkelfaktorene nevnt ovenfor.

4. Drøfting

Jeg vil i dette kapittelet ta for meg de fire nøkkelfaktorene og forsøke å identifisere om disse er anvendt i Dhofar. Innledningsvis vil jeg redegjøre for bakgrunnen og hendelsesforløpet til opprøret og opprørsbekjempningen i Dhofar.

4.1 Bakgrunn og hendelsesforløp

Opprøret i Dhofar startet i desember 1962³ og ble kunngjort som avsluttet 11. desember 1975 av sultanen (Beckett & Pimlott 1985:27), til tross for at det foregikk kamphandlinger i ettertid (Jeapes 1980:24:225). De første skriftlige dokumentene knyttet til landets grunnlov ble vedtatt av sultanen så sent som i 1996, og frem til da foregikk det fortsatt store reformer innen sivil utvikling (Peterson 2007:419). Dette vitner om at selv om den væpnede delen av opprørsbekjempningen var ferdig i 1975, så foregikk det en rekke tiltak og reformer lenge etterpå, noe som er med på å understreke at opprør er en langvarig kamp.

Britenes tilknytning til Oman etter andre verdenskrig var et resultat av britenes beskyttelse av kommunikasjonslinjer mellom Storbritannia og deres kolonier. I tillegg ønsket britene å sikre oljetilførselen og nekte Sovjetunionen tilgang til regionen. Oman ble dermed viktig på grunn av sin posisjon ved innseilingen til Gulfen. De to basene Storbritannia hadde i Oman ble ”centre of gravity”⁴. I tillegg hadde britene oljeselskaper som jobbet i Oman. Dette var noen av årsakene bak støtten de ga til sultan Said bin Taimur og hans arvtager (Peterson 2007:51-55). Britene bidro med offiserer til sultanens hær (SAF) og spesialstyrker i form av Special Air Services (SAS) (Beckett & Pimlott i Mockaitis 1995:72).

Sultan Said bin Taimur sitt styresett var årsaken til opprøret (Beckett & Pimlott 1985:26; Peterson 2007:406). Innledningsvis hadde opprøret autonomi og bedre behandling fra

³ Det er motstridende opplysninger når opprøret starter. Beckett & Pimlott (1985:27) og Jeapes (1980:24) hevder at det startet i desember 1962, men Ladwig (2008:66) mener det starter i 1963. Dette er i tråd med Galulas teori som sier at begynnelsen kan være så vag at det ofte er vanskelig og bestemme når det egentlig starta (Galula 2006a:2).

⁴ ”Center of gravity” defineres i NATO som de evnene og egenskapene, eller lokalitetene, hvorfra en nasjon, allianse, militær styrke eller annen gruppering får sin handlefrihet, fysiske styrke eller vilje til å kjempe (Forsvarets stabsskole 2007:183).

myndighetene som målsetting, men denne endret seg gradvis og opprøret hadde etter hvert til hensikt å endre regimet radikalt i henhold til marxistiske prinsipper (Peterson 2007:27-28).

Dhofar Liberation Front (DLF) startet sine første angrep i 1963 og i løpet av de neste årene gjennomførte de mange operasjoner, blant annet minelegging av Midway Road⁵, angrep på oljeinstallasjoner og Royal Air Force (RAF)-basen i Salalah, samt et attentatsforsøk på sultanen (Ladwig 2008:66-67). I 1967 virket situasjonen fastlåst, men som følge av Sør-Jemens nye kommunistiske myndigheter endret Jemen sitt fokus mot Oman, og sendte våpen, rådgivere og personell med marxistiske overbevisninger for å spre den marxistiske revolusjonen i Gulfen (Ladwig 2008:67; Peterson 2007:200-217). På den ene siden førte denne sammenslåingen til at opprøret i Dhofar ble styrket, men på den andre siden var det et problem at den marxistiske tankegangen ikke var forenlig med dhofarernes religiøse og kulturelle tradisjon, og det oppstod motstand mot kommunistisk indoktrinering (Peterson 2007:406). Dermed var i 1968 situasjonen i Dhofar en helt annen (Ladwig 2008:67). DLF-ledere var presset ut av ledelsen og bevegelsen skiftet navn til Popular Front for the Liberation of the Occupied Arabian Gulf (PFLOAG). PFLOAG delte Dhofar i tre soner - øst, midt og vest - og i 1970 hadde de kontroll over fjellene og kommunikasjonslinjer som bandt søndre deler av Oman sammen med resten av Oman, samt at de kunne beskytte RAF-basen i Salalah (Ladwig 2008:67). I juli 1970 gjennomførte Qaboos - sultan Said bin Taimurs sønn - sammen med andre medsammensvorne, herunder britisk personell, et kupp og overtok makten (Peterson 2007:238). Dette blir betraktet som et stort vendepunkt i opprørsbekjempningen i Dhofar, da myndighetenes opprørsbekjempning endret seg vesentlig, fra tidligere fokus på "kill and capture"-metode mot en tilnærming som blant annet inkluderte reintegrering av opprørere som overgav seg, sivil utvikling, og som tok i mot støtte fra allierte (Beckett & Pimlott 1985:31; Peterson 2007:406).

Opprørsbekjempningen ble herfra gjennomført med Sultan's Armed Forces (SAF) og Special Air Service (SAS). Myndighetene jobbet seg fra øst mot vest (Peterson 2007:232-386). Desember 1975 kunne John Akehurst, sjefen for Dhofar-brigaden, meddele at Dhofar

⁵ Midway Road var hovedaksen som bandt Dhofar til resten av Oman, fra Salalah via Thamrait og videre til Nord Oman (Jeapes 1980:19). Se kartillustrasjon på s 3.

nå var klar for utvikling, og en uke senere erklærte Qaboos at krigen var over (Mockaitis 1995:88).

4.2 Prøving av Galulas teori opp mot opprørsbekjempningen i Dhofar

Basert på bakgrunnen og hendelsesforløpet i konflikten i Dhofar, skal jeg nå ta for meg hendelser i opprørsbekjempningen og knytte disse til nøkkelfaktorene utledet i teorikapittelet; 1) militære styrker, 2) ledelse, målsettinger og operasjonslinjer, 3) innsatsområde og 4) sak.

4.2.1 Militære styrker

Galula mener at en opprørsbekjemper må tilpasse seg oppgaven sin ved å disponere mobile og statiske styrker parallelt, samt ved å fokusere tankesettet på å vinne befolkningen.

Som følge av kuppet i juli 1970 gjennomførte Sultan Qaboos to store militære endringer. Det ene var oppgraderingen av Sultan's Armed Forces (SAF) og det andre var å anmode om ytterligere britisk støtte som den tidligere sultanen hadde unnlatt å be om (Peterson 2007:246). Neste avsnitt vil ta for seg i hvilken grad disse endringene var relevante i forhold til Galulas beskrivelse av militære reformer.

Sultans Armed Forces (SAF)

Før kuppet var det én SAF-bataljon tilstede i Dhofar, og denne hadde behov for styrking, modernisering og trening (Peterson 2007:244; Jeapes 1980:29). SAF var i mindretall sett opp mot opprørerne, i motsetning til opprørerne manglet de automatvåpen, de hadde ingen eller veldig få dhofarere representert i hæren og hadde ikke noe permanent tilstedeværelse i fjellområdene (Peterson 2007:227-227). Et anonymt stammemedlem bekrefter dette ved å si at myndighetene aldri er tilstede i fjellområdene i monsunperioden, mens kommunistene er her hele tiden. Så snart myndighetene drar, så kommer opprørerne og straffer alle som har hjulpet myndighetene (Jeapes 1980:94).

På bakgrunn av dette ble det igangsatt tiltak, blant annet økte lønninger til militært personell, bedre utstyr, herunder nye automatvåpen, militær trening og omorganisering av de militære

styrkene (Gardiner 2006:25; Jeapes 1980:28). Allerede i begynnelsen av 1971 ble styrken i Dhofar økt til å bestå av to bataljoner som hadde blitt trent av SAS i nord-Oman (Peterson 2007:253; Jeapes 1980:28). Dette ble forløperen til Dhofar-brigaden, som i tillegg til hæravdelinger også hadde sjø- og luftavdelinger under seg (Peterson 2007:253; Gardiner 2006:52-53). SAF ble brukt til å rydde områder for deretter å overføre området til styrker som skulle fokusere på befolkningen (Hughes 2009:290).

Slik fremstår SAF som en mobil konvensjonell styrke og kan sees i sammenheng med Galulas argument for en inndeling av de militære ressursene i mobile og statiske enheter, hvor de mobile skal operere mer eller mindre konvensjonelt (Galula 2006a:65-66).

Special Air Service (SAS)

Ytterligere britisk støtte kom i form av spesialstyrker fra SAS, og på det meste deltok to SAS-skvadroner samtidig i operasjoner i Dhofar (Jeapes 1980:133). Denne støtten blir betraktet som nødvendig og essensiell og ble gitt på anmodning av den nye sultanen (Peterson 2007:246). Allerede før kuppet var sjefen for 22. SAS-regiment, Johnny Watts, på rekognosering i Oman for å vurdere potensialet for SAS sin involvering (Peterson 2007:228-229). Han registrerte blant annet den dårlige forfatningen til SAF, samt manglende tilstedeværelse i fjellområdene og mangelen på dhofarere i de militære styrkene, noe som gjorde at de militære styrkene ble sett på som en okkupasjonsmakt (Beckett & Pimlott 1985:30). Videre var situasjonen i fjellområdene at alle støttet opprørerne, av fri vilje, kjedsomhet eller tvang (Beckett & Pimlott 1985:30). Befolkningen verdsatte to ting over alt annet; egen helse og helsen til husdyrene sine (Jeapes 1980:30). Ut fra rekognoseringen foreslo Johnny Watts en fempunktsplan som innebar: 1) fokus på innhenting og bearbeiding av data som etter hvert skulle bli til etterretning, 2) informasjonsoperasjoner for å spre myndighetenes sak og informasjon, 3) medisinsk hjelp til lokalbefolkning som skulle lede til kontakt med befolkningen og dermed gjøre det attraktivt å være på myndighetenes side, samt å skaffe informasjon om opprørerne, 4) veterinærtjeneste som skulle forbedre standarden for dyrene til de lokale stammene, samt utbedring av tilgangen til vann, og 5) rekruttering av dhofarere til å kjempe for sultanen i den hensikt å plassere en dhofarer i soldatrollen, som også var lokalkjent i området, noe som ville føre til bedre kontakt med befolkningen (Jeapes 1980:31; Peterson 2007:239; Beckett & Pimlott 1985:32).

SAS var bevisst fokuset på befolkningens rolle i konflikten og det var kjent at minefeller og forgiftning av vannkilder var virkemidler som ikke kunne nyttes da sivile kunne skades. Dette ville være kontraproduktivt i forhold til å tilegne seg støtten fra befolkningen. I tillegg var ikke målet å drepe opprøreren, men å overtale ham til å skifte side. Det å ta livet av en opprører vil fjerne ham fra opprørers organisasjon, men det vil samtidig kunne bidra til å øke motstanden fra hans allierte ytterligere (Jeapes 1980:233).

Fempunktsplanen til Watts er en indikator på at man i Dhofar fjernet fokus fra den konvensjonelle tankegangen om å nøytralisere fienden med vold, mens man i større grad skulle fokusere på å vinne befolkningen, som er målet med opprørsbekjemperens operasjoner (Galula 2006a:66-67).

Tankesettet som Tony Jeapes beskriver hos SAS indikerer en bevissthet rundt forholdet til minimum bruk av makt som vesentlig for å vinne befolkningen. På den andre siden beskriver SAF-offiser Ian Gardiner at minelegging av vannhull og modifisering av granater for å skade kasteren forekom (Gardiner 2006:124-125). Dette kan tyde på at denne holdningen ikke gjaldt overalt, og en kan hevde at det eksisterte hos SAS, men ikke nødvendigvis hos alle i SAF.

Firqat

Etter å ha vært deployert i mindre enheter forskjellige steder (Peterson 2007:246), ble SAS samlet i Dhofar. Det var major Tony Jeapes som ble sjefen for skvadronen, og det var nå ideen om etablering av en lokal paramilitær styrke representert av dhofarere tok form (Peterson 2007:247): Firqatene ble etablert, bestående av opprørere som overga seg til myndighetene og ble trent av SAS (Peterson 2007:253, 452). Etableringen av denne styrken var helt i henhold til deler av Watts sin fempunktsplan⁶, hvor hensikten var å plassere et lokalt ansikt blant sikkerhetsstyrkene i Dhofar, noe som ville føre til bedre kontakt med sivilbefolkningen (Jeapes 1980:31; Peterson 2007:239; Beckett & Pimlott 1985:32). SAS ble organisert i Civil Action Teams (CAT) som fulgte hver sin firqat. Fra den første firqat ble etablert i 1970 økte antallet fort, og i 1974 var det 16 av dem (Jeapes 1980:162). Fasene i firqatens utvikling kan beskrives etter følgende mønster: Fase én er å etablere og trene dem,

⁶ Watts sin fempunktsplan er redegjort for tidligere i dette kapitlet under SAS, s 20.

fase to innebærer å få støtte fra en SAF-avdeling med å rydde området for opprørere og etablere firqaten i sitt stammeområde sammen med SAS-personell, og fase tre innebærer sivil bistand, eksempelvis brønnboring, etablering av skole, klinikk og butikk (Jeapes 1980:162-163). Deretter overlates firqaten til Firqat Forces (FF) som overtar administrasjonen av dem slik at SAS kan starte med en ny firqat (Jeapes 1980:163).

Kombinasjonen av SAS og firqatene ble den største bidragsyteren til sivil utvikling (Hughes 2009:290), og de fikk en viktig rolle. Firqat blir beskrevet som krigsherrer som kontrollerer alt som foregår i sitt område og har blitt mer og mer som politikere, og man kan også se at de i større grad er i byene, hvor beslutningene tas (Jeapes 1980:163). Ian Gardiner (2006:159) beskriver at firqaten var god til ting hvor SAF ikke strakk til, for eksempel rekognosering, informasjonsinnhenting og kommunikasjon med befolkningen. Derfor var de nyttige for å opprettholde fred i et område som hadde blitt ryddet for opprørere, og for at konvensjonelle styrker kunne fortsette sin krigføring andre steder. Med et lokalt ansikt lyktes firqat i å nå befolkningen som åpnet seg for myndighetenes sivile bistand, fikk tillit til myndighetene og delte informasjon velvillig, hvilket gjorde det langt vanskeligere å være på opprørers side (Jeapes 1980:73). Tony Jeapes sier at dette er et perfekt eksempel på indoktrinering som ingen SAF eller brite ville fått til (Jeapes 1980:74).

Firqat ble også forsøkt brukt til å løse rene militære taktiske oppdrag, men dette lyktes ikke (Jeapes 1980:231). Tony Jeapes (1980:226) forteller på den andre siden at SAFs interaksjon med sivilbefolkningen heller ikke var eksempler til etterfølgelse. Dette viser nødvendigheten av særegenheten til det Galula omtaler som statiske og mobile styrker (Galula 2006a:669).

Firqatene ble trent og kontrollert av SAS og ble motvekten til den mobile konvensjonelle styrken. Firqaten hadde i oppgave å etablere kontakt med befolkningen og være myndighetenes forlengede arm i områder ryddet av SAF. Dette viser at den militære organisasjonen fokuserte på både konvensjonelle militære oppgaver (SAF) og sivile, politiske oppgaver (Firqat/SAS). Rollene til firqat og SAS følger Galulas prinsipper om bruk av statiske styrker som skal være hos befolkningen i den hensikt å beskytte dem og supplere den politiske innsatsen (Galula 2006a:65-66). Det kommer dessuten klart frem at sivile myndigheter ikke var i stand til å dra lasset alene, og derfor måtte militære styrker organiseres og trenes til å gjennomføre en rekke oppgaver som normalt ville falt inn under sivile myndigheters ansvarsområde (Jeapes 1980:31).

Delkonklusjon

Militære styrker ble skreddersydd til oppgaven i Dhofar, hvor SAF drev konvensjonell krigføring og Firqat jobbet opp mot befolkningen. Dette kjenner vi igjen i Galulas anbefaling om mobile og statiske styrker som utfyller hverandre. Watts sin fempunktsplan og SAS sitt tankesett illustrerer en prioritering av politiske og sivile arbeidsoppgaver for de militære aktørene, som et essensielt ledd i å vinne befolkningen. Dette er i tråd med Galulas beskrivelse av at sivile myndigheter innledningsvis ikke er dimensjonert for slike omfattende arbeidsoppgaver.

4.2.2 Ledelse, målsettinger og operasjonslinjer

Galula beskriver tre operasjonslinjer som må trekke i samme retning: militære, politi- og rettsvesen, og politiske. En forutsetning for å få til dette er enhetlig ledelse og felles slutttilstand. Jeg vil nå se på hvilke hendelser i Dhofar som kan knyttes til Galulas prinsipper om ledelse, målsettinger og operasjonslinjer.

Ledelse og målsettinger

Da Sultan Qaboos kom til makten erkjente han at ting måtte endres (Gardiner 2006:174). Han godkjente blant annet Watts sin fempunktsplan (Hughes 2009:282; Jeapes 1980:228), og dermed fikk myndighetene et klart mål: ”The aim was to defeat the Communist rebels in Dhofar so that civil development could take place (...)” (Jeapes 1980:228). Myndighetenes opprørsbekjempning i Dhofar ble kontrollert av en komité som kalte seg ”Dhofar Development Committee” (DDC) (Gardiner 2006:52). Denne komiteen ble styrt av Sultan Qaboos’ sivile representant i Dhofar, Sheik Braik bin Hamoud som var guvernør i Dhofar (Gardiner 2006:52). Både SAF, politi og andre instanser som var involvert i krigen var representert i denne komiteen som møttes ukentlig (Gardiner 2006:52; Beckett & Pimlott 1985:33). Etableringen av denne komiteen kom som følge av Sultan Qaboos’ erkjennelse av behovet for koordinering og kontroll av operasjoner (Beckett & Pimlott 1985:33). Komitémedlem John Akehurst, brigadesjef i Dhofar, utdypet at komiteen møttes en gang i uken og hvert medlem informerte om ukens hendelser og planer for den kommende uken. Beslutninger ble tatt og komiteén bidro til effektiv ledelse (Akehurst i Beckett & Pimlott 1985:33).

Dette viser at sultan Qaboos gjennom sin komité var i stand til å lede mot en definert slutttilstand, og således oppfylles Galulas krav om at opprørsbekjemperen må ha en enhetlig ledelse (Galula 2006a:61). Galula beskriver videre at det må eksistere en grundig koordinering av militær og sivil innsats som fører til at alle operasjonslinjene leder til en ønsket slutttilstand (Galula 2006a:63-64). DDC-komitéens sammensetting og hensikt kan vitne om et ønske om at alle operasjonslinjer skal dra i felles retning og er avhengige av hverandre.

I tråd med myndighetenes uttalte mål, definerte Akehurst sin oppgave i 1974 slik: ”to secure Dhofar for civilian development” (Akehurst i Beckett & Pimlott 1980:33). Tony Jeapes sier følgende om Dhofar-konflikten:

It was first and last a war about people, a war in which both sides concentrated upon winning the support of the civilians of the Jebel Dhofar and which was won in the end by civil development, with military action merely a means to that end. (Jeapes 1980:11)

Også innad i de militære styrkene kan enhetlig ledelse identifiseres. Brigadesjefen sørget for at alt personell i de militære styrkene kjente til målsettingen og den ønskede slutttilstanden, og styrte dermed deres innsats i riktig retning (Gardiner 2006:52). I tillegg hadde brigadesjefen i Dhofar både land-, sjø- og luftstridskrefter under sin kommando (Jeapes 1980:229; Gardiner 2006:53). Dette innebar at én mann kunne prioritere ressurser uten unødige problemer, og man unngikk trolig mange forsinkende ledd i kommandokjeden fra DDC ned til utøvende enheter (Jeapes 1980:229).

Sitatet til Tony Jeapes fremhever at den militære innsatsen hadde til hensikt å tilrettelegge for politiske handlinger. Fra dette sitatet kan en trekke en parallell til Galula som sier at opprørsbekjempning er 80% av politisk art og 20% av militær art (Galula 2006a:63). Gjennom målsettingen til de militære styrkene som så å si var identisk med myndighetenes målsetting, kan man identifisere Galulas krav både til enhetlig ledelse og til en omforent ønsket slutttilstand (Galula 2006a:61-64).

Operasjonslinjer

Galula beskriver tre operasjonslinjer som må trekke i en felles retning, og at dersom én svikter blir det totale utfallet lik null (Galula 2006a:61).

Et eksempel på dette er etableringen av "White City"⁷ i østre område allerede i oktober 1971, som etter at SAF, SAS og firqat hadde ryddet området, ble den første permanente basen i fjellområdene i Dhofar (Peterson 2007:275-76; Hughes 2009:290). Den ble sikret av firqat (militær operasjonslinje) slik at SAS "Civil Action Teams" (CAT) kunne etablere skole, klinikk og butikk der (politisk operasjonslinje) (Peterson 2007:276). Dhofarere samlet seg her med husdyrene sine fordi de ble beskyttet av myndighetene (Peterson 2007:276). Opprørerne gjorde sterk motstand mot myndighetenes etablering, men til slutt kunne SAF bli avløst for andre oppgaver i midtre sektor (Peterson 2007:276). Dhofarerne bidro til gjengjeld med informasjon samt frivillige til myndighetenes styrker (operasjonslinje for politi- og rettsvesen) (Hughes 2009:290). I følge Geraint Hughes (2009:290) har denne metoden både elementer som vinner befolkningen og taktiske elementer som kontrollerer befolkningen. Sultanens interesse for velferdsutvikling i Dhofar ble bevist, i tillegg hjalp metoden til å konsentrere befolkningen på utvalgte steder som var utenfor områder kontrollert av opprørere, og effekten av dette var at SAF mye friere kunne bekjempe opprørere uten å være redd for store sivile tap og skader (Hughes 2009:290). Akehurst har i sin bok skrevet en lignende beskrivelse som forsterker påliteligheten til dette eksemplet.

A SAF operation in strength supported by a Firqat secures a position of the Firqat's choice which dominated its tribal area. Military engineers build a track to the position giving road access, followed by an air strip if possible. A drill is brought down the track, followed by a Civil Action Team with a shop, school, clinic and mosque. SAF thins out to the minimum needed to provide security. Water is pumped to the surface and into the distribution system prepared by military engineers to offer storage points for humans, and troughs for animals. Civilians come in from miles around and talk to Firqat, SAF and Government representatives. They are told that enemy activity in the area will result in the water being cut off. Civilians move out in surrounding area and tell the enemy not to interfere with what is obviously "a good thing". The enemy, very dependent on civilians, stop all aggressive action and either

⁷ White City er en engelsk benevnelse på Madinat al-Haq (Peterson 2007:522).

go elsewhere or hide. Tribal area is secure. All SAF withdrawn. (Akehurst i Mockaitis 1995:78)

Den militære operasjonslinjen er godt synlig i eksempelet fra White City, hvor de militæres omfattende rolle kommer tydelig frem. SAF som mobil styrke rydder et område som SAS og firqatene besetter. Dette er rene militære operasjoner og kan knyttes til Galula teori som sier at militære oppgaver i all hovedsak går ut på å kaste ut geriljastyrker og beskytte befolkningen (Galula 2006a:61).

Galula beskriver at politi- og rettsvesen har i oppgave og identifisere og arrestere mistenkte opprørere, eventuelt og reintegrere de som kan overtales (Galula 2006a:61). Parallellen til Dhofar ser vi i White City ved at sivilbefolkningen dukker opp og både kommer med informasjon og blir gitt informasjon, og i tråd med Watts sin fempunktsplan⁸ bidrar denne informasjonsutvekslingen til at mange opprørere overgir seg til myndighetene og skifter side⁹.

Galula sier at den politiske operasjonslinjen innebærer blant annet kontakt med befolkningen, pålegging av restriksjoner, lokale valg og nødvendige tiltak for å vinne befolkningen (Galula 2006a:61). Dette går godt overens med handlingene i Dhofar, hvor myndighetene gjennomførte en rekke tiltak som bidro til å kontrollere befolkningen (Peterson 2007:250). Mot slutten av 1970 opprettet myndighetene en rekke unntakslover som blant annet innebar tillatelse for sikkerhetsstyrker til å skyte mot grupper på tre eller flere bevæpnede menn, søksoperasjoner, ransaking av personell, portforbud i mørket, matrestriksjoner og restriksjoner for besittelse av jemenittiske penger (Peterson 2007:250-251). Den sivile komponenten i form av bistand og administrasjon var ikke skapt for å holde tritt med de militære operasjonene (Jeapes 1980:164), og dermed ble denne rollen i stor grad fylt av SAS i rollen som CAT sammen med firqatene, slik som i eksempelet White City der de blant annet etablerte skoler og klinikker. Dette ble betegnet som en midlertidig løsning inntil myndighetene kunne greie dette selv (Jeapes 1980:31). Watts sin fempunktsplan¹⁰ er

⁸ Watts sin fempunktsplan er redegjort for tidligere i dette kapitelet under SAS, s 20.

⁹ Firqatene ble i stor grad rekruttert fra opprørere som overgav seg. Redegjort for i dette kapittel under Firqat, s 21.

¹⁰ Watts sin fempunktsplan er redegjort for tidligere i dette kapitelet under SAS, s 20.

med på å understøtte dette ved at medisinsk hjelp til lokalbefolkningen og veterinærtjenester til husdyrene skulle lede til at befolkningen oppsøkte disse installasjonene og dermed oppnådde man kontakt med befolkningen, som i sin tur skulle bidra til informasjon om opprørerne (Jeapes 1980:31; Peterson 2007:239; Beckett & Pimlott 1985:32). I 1974-75 ble myndighetenes egne Civil Aid Teams etablert under overbygningen Civil Aid Department (CAD) (Peterson 2007:391-393). Etter hvert etablerte de også Civil Development Centres (CDC) i posisjoner som var kontrollert av militære styrker, eller valgt ut på bakgrunn av firqatenes ønsker (Peterson 2007:394). Disse senterne bestod av en sivil representant, valgt av lokalbefolkningen og ansatt av guvernøren i Dhofar, utdannings- og helseinstitusjoner, imam, kjøpmenn og personell som overvar distribusjonen av vannet (Peterson 2007:394). I 1976 var det 42 CDC i Dhofar (Peterson 2007:396). Etableringen av CDC i 1975 førte til valg av ledere i stammeområdene, som gjorde at myndighetene fikk representanter her også. Dette er innenfor Galulas beskrivelse av politiske operasjoner som innebærer å velge ledere (Galula 2006a:61).

Dermed kan vi si at de tre operasjonslinjene utfylte hverandre selv om de i stor grad ble utført av sikkerhetsstyrker, noe som forsterker Galulas (2006a:62) idé om at militære styrker må løse oppdrag av ikke-militær karakter. I lys av dette ser en at de militære operasjonene kun er en liten del av det totale arbeidet og i så måte er en tilrettelegger for andre operasjonslinjer. Galulas påstand om at opprørsbekjempning er av 20% militært art og 80% politisk art sammenfaller godt med bildet gitt av strategien i Dhofar (Galula 2006a:63). Videre illustreres det tydelig at uten militære operasjoner vil den politiske og sivile innsatsen bli vanskelig å gjennomføre, både som følge av at befolkningen ikke føler seg beskyttet, samt at den politiske og sivile innsatsen vil slite med å få fotfeste på grunn av økt risiko for å bli bekjempet av opprøreren. Samtidig, uten den politiske og sivile innsatsen vil en ikke oppnå kontakt med befolkningen. Dermed kan en si at uten at alle operasjonslinjene er tilstede, vil utfallet bli lik null (Galula 2006a:61)

På den andre siden er det vanskelig å finne gode eksempler på testing av valgte ledere, samt etablering av et parti (Galula 2006a:61). Noe av årsaken til dette kan være styresettet i Oman som på daværende tidspunkt ikke var modent, eller at den utvalgte tidsperioden blir for knapp for å se alle endringene. Enhver konflikt er unik og har ulike behov, og behovet for nye ledere ble muligens innfridd med kuppet.

Delkonklusjon

DDC utgjorde en enhetlig ledelse og la til rette for at alle som var involvert i opprørsbekjempelsen hadde en felles målsetting både på politisk og militært nivå, i henhold til Galulas teori. Alle operasjonslinjene trakk dermed i samme retning, som tydeliggjøres i White City, og man unngikk dermed at dersom én svikter blir utfallet lik null, slik Galula påpeker. Samtidig er det vanskelig å finne konkrete eksempler på testing av valgte ledere og etablering av et parti. Store deler av Watts sin fempunktsplan er med på å understreke viktigheten av å oppnå kontakt med befolkningen for å få informasjon om opprørerne, slik at man kan rette operasjoner inn mot å overtale disse til å overgi seg, eventuelt reintegreres i firqat. Dette harmonerer med Galulas ideer om sivile og politiske operasjonslinjer.

4.2.3 Innsatsområde

Galula mener at valg av innsatsområde baserer seg på faktorene opprørernes posisjon, lende, befolkningstetthet, samt naturlige og kunstige hindre. Jeg vil nå forsøke å identifisere likhetstrekk med Galulas teorier og de faktiske hendelsene i Dhofar.

I Dhofar var en av strategiene å etablere sikre baser i ett område, for derfra å spre seg til nye områder og på denne måten fjerne opprørerne fra område til område (Peterson 2007:411). Etableringen av disse basene begynte i byene, som ble gjerdet inn med piggråd (Peterson 2007:412). Operasjon Simba handlet om å etablere en posisjon i vest ved Sarfayt¹¹ på grensen mot Jemen, mens posisjoner i fjellområdene ble etablert, med de første i øst (Peterson 2007:412). Videre gikk strategien ut på å dele Dhofar i soner, vest, midt og øst; å fjerne opprørernes handlingsrom, og nøytralisere opprørernes tilstedeværelse. Alt dette begynte i øst med "White City" (Peterson 2007:412). Posisjonen ved Sarfayt løste ikke de taktiske bekymringene til styrkesjefen, men posisjonen ble allikevel beholdt da det ville blitt sett på som en fiasko dersom de trakk ut (Peterson 2007:289). Samtidig oppnådde de sin politiske målsetting om å synliggjøre at opprørerne ikke behersket dette området (Jeapes 1980:75). Denne basen var veldig omdiskutert fordi den krevde mange ressurser og gav lite gevinst, på den andre siden var denne posisjonen den posisjonen som ble mest beskyttet, og

¹¹ Sarfayt blir også omtalt som Sarfait (Jeapes 1980:75).

noen hevder at dersom den ikke hadde vært der ville opprørerne kunnet kraftsamle ilden andre steder i Dhofar (Peterson 2007:289; Jeapes 1980:160).

I Galulas beskrivelse vedrørende valg av innsatsområde sier han at man har to fremgangsmåter; enten ta for seg områder hvor opprøreren står svakest, eller motsatt (Galula 2006a:67-68). Videre sier Galula at befolkningstetthet er en vesentlig faktor (Galula 2006a:70). Begge disse er tatt høyde for i Dhofar, hvor myndighetene fokuserte på områder der opprøreren sto svakest og hvor befolkningen holdt til. Tony Jeapes (1980:75) ønsket å begynne med ”soft east” for deretter å jobbe seg vestover. Årsaken han la til grunn var at dersom man ikke tok tak i det mest befolkede området i øst, ville opprøreren kunne påvirke befolkningen i større grad og det ville i ettertid bli vanskeligere å etablere en base blant befolkningen og vinne dem tilbake (Jeapes 1980:76). Ut fra dette kan man se at faktoren befolkningstetthet har vært avgjørende. Det at man valgte byene og ”White City” i øst for å få fotfeste i fjellområdene, indikerer at både befolkningen og områder hvor opprøreren ble vurdert som svakest ville være lettest å få kontroll på.

Galula sier at siden befolkningen er sentral for at opprøreren skal kunne utvikle seg, vil det å kunne separere opprører fra befolkningen være en sentral faktor for opprørsbekjempningen (Galula 2006a:3-4). Videre sier Galula at et sentralt spørsmål vedrørende innsatsområde er om man kan isolere terreng og lende ved utnyttelse av kunstige og/eller naturlige hindre (Galula 2006a:69-70). Strategien i Dhofar innebar etablering av kunstige hindre som Hornbeam-, Leopard- og Demavand- linjene (Peterson 2007:412). Dette var fysiske sperringer som reduserte opprørerne sin mulighet å krysse linjer (Peterson 2007:451,454; Hughes 2009:284-285). Ian Gardiner sier at intensjonen med Hornbeam-linjen var å skille den mest befolkede østlige delen fra den ufruktbare vestlige delen av fjellene (Gardiner 2006:78). Dermed bidro disse kunstige hindrene til å separere opprører fra befolkningen.

Delkonklusjon

Myndighetene valgte å starte i øst, hvor det ble ansett for lettest, både med tanke på opprørers posisjon og befolkningstetthet. Deretter fortsatte de mot vest, kombinert med kunstige hindre som bidro til å isolere opprørerne fra områder som myndighetene satset på. Galulas faktorer for valg av innsatsområde blir dermed alle ivaretatt.

4.2.4 Sak

Galula sier at som et motsvar til opprørers sak, må opprørsbekjemperen presentere reformer som kan utkonkurrere denne (Galula 2006a:71). Disse reformene må være kvalitetssikret blant befolkningen og må offentliggjøres og bevises (Galula 2006a:72). Jeg vil nå redegjøre for hvorvidt sakens natur i Dhofar kan sammenliknes med Galulas teori.

Myndighetene sitt behov for en konkurrerende sak hadde to aspekter som er verdt å nevne. Det første handler om opprørerne som selv innrømmet sine problemer. Det ble i 1971 beslålagt et dokument som tilhørte opprørerne (Jeapes 1980:129), som blant annet bekreftet at opprørerne ikke lenger mottok informasjon fra befolkningen i den østlige sektoren, samt at indoktrineringen av muslimer for å bli kommunister ikke lyktes (Jeapes 1980:131), fordi opprørerne ikke tillot islam i sin helhet, ei heller flerkoneri (Jeapes 1980:131). En opprører som har overgitt seg forklarer hvorfor: Dere ville ikke vært her om ikke dere hadde firqater. Dere ville ikke hatt noen firqat om ikke befolkningen støttet dem, og man ville bare ha den støtten om ryktene om utvikling var sanne, og dersom de er sanne så har mine sjefer løyet. Dersom de har løyet om dette så har de sikkert løyet om mye annet også. Derfor har jeg overgitt meg til dere (Jeapes 1980:234-235).

Det andre aspektet ved opprørets sak, handler om at det kom en ny leder, Qaboos. Han var modernist, en reform- og utviklingsorientert leder og en motsetning til sin far, som var en av hovedårsakene til opprøret og at mange sluttet seg til (Peterson 2007:406). Qaboos sin politikk førte til SAS sitt bidrag, og at flere eksterne støttespillere hang seg på myndighetenes side, eksempelvis Iran (Peterson 2007:406). Qaboos sin politikk gikk ut på å gi amnesti til og reintegrere opprørspersonell, samt å gi sosiale goder til befolkningen (Peterson 2007:406).

Disse eksemplene kan knyttes til Galulas teori om behovet for at opprørsbekjemperen gjennomfører reformer som utkonkurrerer opprørers fanesaker (Galula 2006a:71). På den andre siden beskriver Galula (2006a:71) følgende scenarier som "enkle" caser: 1) opprøreren har ikke noen sak i det hele tatt, men utnytter myndighetenes feil og svakheter, og 2) opprøreren har en sak som myndighetene kan støtte uten å være redd for å miste makten. Alt man trenger å gjøre er å love reformer og bevise at man mener det. Opprøret i Dhofar mistet sin hensikt i det Qaboos kom til makten, samtidig med at PFLOAG forsøkte å innføre ny ideologi fordi den opprinnelige saken var å fjerne den sittende sultan fra makten. I

så måte kan Dhofar betraktes som en case Galula beskriver som enkel å håndtere for en opprørsbekjemper.

Hvordan den nye sultanens reformer ble kvalitetssikret kan man finne eksempel på ved at befolkningens fokus på deres egen og husdyrenes helse (Jeapes 1980:30) førte til to av punktene i Watts sin fempunktsplan som innebar medisinsk hjelp og veterinærtjenester¹². Galula som legger også vekt på at reformene må stå i samsvar med hva befolkningen faktisk ønsker (Galula 2006a:72).

Et sentralt spørsmål var så hvordan myndighetene skulle spre sitt budskap. I tråd med Watts sin fempunktsplan¹³ var informasjonsoperasjoner en del av denne. Informasjonsoperasjoner hadde som oppgave å spre informasjon om myndighetenes videre plan og operasjoner til alle i Dhofar, videre skulle de motivere egne styrker og demotivere opprørerne (Jeapes 1980:35-36). På bakgrunn av dette skulle opprørers sak motarbeides.

Galula presiserer viktigheten av at reformer offentliggjøres og settes ut i livet (Galula 2006a:72). SAS sitt fokus på informasjonsoperasjoner, basert på Watts sin fempunktsplan, er i stor grad sammenfallende med Galulas teori.

Delkonklusjon

Opprørerne førte en streng marxistisk linje hvor de forsøkte å indoktrinere dhofarere uten hell. Statskuppet fjernet roten til opprøret fordi kravet om ny leder ble oppfylt. Kombinert med myndighetenes konkurrerende reformer førte dette til at mange opprørere skiftet side under konflikten og man kan dermed si at myndighetene i stor grad etablerte en konkurrerende sak og svekket motstanderens sak ved hjelp av informasjonsoperasjoner.

¹² Watts sin fempunktsplan er redegjort for tidligere i dette kapitlet under SAS, s 20.

¹³ Watts sin fempunktsplan er redegjort for tidligere i dette kapitlet under SAS, s 20.

5. Konklusjon

Denne studien har hatt til hensikt å identifisere Galulas teorier i konflikten i Dhofar 1970-76. Jeg vil oppsummere mine funn før jeg gir en endelig konklusjon.

Det er en tydelig inndeling av de militære styrkene mellom konvensjonelle styrker og enheter som skal jobbe med lokalbefolkningen, hvilket Galula beskriver som mobile og statiske styrker. Videre var rollen til SAS og firqat ikke av ren militær art, og dermed er Galulas teori om at militære enheter må ta mange av oppgavene som myndighetene ikke er i stand til, relevant i denne sammenhengen. Tankesettet hos SAS indikerer at de fokuserte på befolkningen fremfor konvensjonell krigføring når det gjaldt å bekjempe opprøret. Dette er i tråd med Galulas teori, hvor han sier at de som ikke passer inn i de statiske styrkene kan brukes i den mobile styrken.

Gjennom DDC vises en tydelig struktur for enhetlig ledelse og koordinering mot en felles målsetting, noe som Galula understreker viktigheten av. Videre ser vi at operasjonslinjene trekker i felles retning og at de rene militære handlingene kun er et middel for å legge til rette for sivile målsettinger, og en kan dermed anslå at det er 20% militær og 80% politisk handling. På den andre siden har det vært problematisk å identifisere testing av ledere og organisering av et parti som er en del av de politiske oppgavene Galula lister.

Det ble gjort grundige vurderinger for å velge innsatsområde der opprøreren var svakest og befolkningen var stor. Kombinert med tiltak som splittet opprørerne fra befolkningen i form av kunstige hindre, samsvarer disse med Galulas kriterier for valg av innsatsområde.

Det er tydelig at myndighetene etablerte konkurrerende reformer som var ønsket av befolkningen, og kombinert med informasjonsoperasjoner førte dette til en svekkelse av opprørernes sak. På den andre siden er allikevel tilfellet Dhofar i henhold til Galula en lett case nettopp på grunn av opprørers svake sak. Denne problemstillingen kunne vært interessant å ta for seg i eventuelt videre forskning, ved å se om det eksisterer andre faktorer som kan bidra til å svekke påstanden om Dhofar er en "model campaign".

Watts sin fempunktplan var en helhetlig plan, utarbeidet av en militær styrkesjef, med fokus på befolkningen og sivil innsats. Utøvelsen av alle de fem punktene gjenspeiler i stor grad de

politiske og sivile operasjonslinjene som Galula beskriver, og Galulas prinsipp om at militære operasjoner skal tilrettelegge for det sivile arbeidet for å vinne befolkningen, kommer tydelig frem.

Til tross for at enkelte av hans momenter ikke lar seg belyse, kan svært mye av det Galula legger til grunn i sin teori kjennes igjen i denne konflikten. Avslutningsvis vil jeg derfor konkludere med at Galulas teorier i stor grad er identifiserbare i opprørbekjempelsen i Dhofar i perioden 1970-1976.

Kildeliste

Beckett, Ian & Pimlott, John. (1985). *Armed Forces & Modern Counter-Insurgency*. London: Croom Helm.

Callwell, Charles Edward. (1996). *Small Wars: Their Principles & Practice*. 3rd Edition, With Introduction by Douglas Porch. Nebraska: University of Nebraska Press.

Clausewitz, Carl Von. (1989). *On War*. New Jersey: Princeton University Press.

Correlates of War. (2011). The New COW War Data, 1816 - 2007 (v4.0). Lokalisert 17. september 2011 på URL:

http://correlatesofwar.org/COW2%20Data/WarData_NEW/WarList_NEW.html

FM 3-24. (2006). *Counterinsurgency*. Washington: Headquarters Department of the Army.

FM 3-24.2. (2009). *Tactics in Counterinsurgency*. Washington: Headquarters Department of the Army.

Forsvarets stabsskole. (2007). *Forsvarets fellesoperative doktrine (FFOD)*. Oslo: Forsvarsstaben.

Galula, David. (2006a). *Counterinsurgency Warfare: Theory and Practice*. Westport, Connecticut: Praeger Security International.

Galula, David. (2006b). *Pacification in Algeria, 1956-1958*. Santa Monica, California: RAND Corporation.

Gardiner, Ian. (2006). *In the Service of the Sultan: A First Hand Account of the Dhofar Insurgency*. South Yorkshire: Pen & Sword Military.

Glerup, Jørgen. (2004). Viden(skabs)teori. I: N. B. Hansen & J. Glerup (Eds.), *Videnteori, proffesjonsuddannelser og proffesjonsforskning* (s. 83-118). Odense: Syddansk Universitetsforlag.

Hoffmann, Frank G. (2007). Neo-Classical Counterinsurgency. I: *Parameters*. Summer 2007, s. 71-87.

Hughes, Geraint. (2009). A 'Model Campaign' Reappraised: The Counter-Insurgency War in Dhofar, Oman, 1965-1975. I: *The Journal of Strategic Studies*, Vol. 32, No. 2, April 2009, s. 271-305.

Jeapes, Tony. (1980). *SAS Operation Oman*. London: William Kimber.

Johannesen, Asbjørn, Tufte, Per Arne & Christoffersen, Line. (2010). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode*. Oslo: Abstrakt forlag AS.

Kilcullen, David. (2007). Two Schools of Classical Counterinsurgency. *Small Wars Journal*. Lokaliser 27. November 2011 på URL: <http://smallwarsjournal.com/blog/two-schools-of-classical-counterinsurgency>

Kilcullen, David. (2010). *Counterinsurgency*. New York: Oxford University Press.

Ladwig III, Walter C. (2008). Supporting allies in counterinsurgency: Britain and the Dhofar Rebellion. I: *Small Wars & Insurgencies*, Vol. 19, No. 1, March 2008, s. 62-88.

Marshal, Alex. (2010). Imperial nostalgia, the liberal lie, and the perils of postmodern counterinsurgency. I: *Small Wars & Insurgencies*, Vol. 21, No. 2, June 2010, s. 233-258.

Mockaitis, Thomas. (1995). *British Counter-Insurgency in the Post Imperial Era*. Manchester: Manchester University Press.

NATO. (u. å.). ISAF's Mission in Afghanistan. Lokalisert 11. november 2011 på URL: http://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_69366.htm

Peterson, John E. (2007). *Oman Insurgencies: The Sultanate's Struggle for Supremacy*. London: Saqi.

Porch, Douglas. (2008). French Imperial Warfare 1945-62. I: Daniel Marston & Carter Malkasian (Eds.), *Counterinsurgency in Modern Warfare* (s. 91-113). Oxford: Osprey Publishing.

Rønnfeldt, Carsten. (2005). Virkelighetssyn. I: Krigsskolen. *Konsept for læring og utvikling ved Krigsskolen*. Oslo: Krigsskolen. s 37-48.